

การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

The Development of Dual Vocational Education System Model for Suitable Industrial Trade Using Participatory Action Research

ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์¹ พงษ์เทพ จิระโร² และสมศักดิ์ ลิลา³

Phaitoon Sangsawat¹ Pongthep Jiraro² and Somsak Lila³

¹ นิติระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
E-mail: Phaitoon.pt@outlook.co.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: pongthep@buu.ac.th

³ อาจารย์ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา E-mail: somsak.lila@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและเพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และศึกษาความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และนักศึกษา จำนวน 1,005 คน จากสถานศึกษา จำนวน 201 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม คู่มือการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำเป็นรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการและผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบตามมาตรฐาน ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ทุกมาตรฐานมีผลประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The objective of this research were to develop model of Dual Vocation Education System, and to tryout and assessment the model of Dual Vocation Education System by using the participatory action research method. The study documents and related research The recommendations of the expert, Educational and developmental needs of teaching bilateral system. The sample group included administrator, company administrator, trainer in the workplace and head office of dual vocation

บทความวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภท
วิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

education system of 1,005 people. The number of 201 school, Using multi-stage random sampling, The instruments a questionnaire Manual focus groups and then analyze the data to develop a model. The results revealed that the dual vocation Education model included There are 5 factors of dual vocation education system included personal, curriculum, measurement and evaluation, teaching, workplace cooperation. And The result of Construct Validity in dual vocation education system model by confirmatory factor analysis were Goodness of fit test, And The standards evaluation of utility, feasibility, propriety and accuracy were at a very high level.

Keywords : Dual Vocational Education System Model, Participatory Action Research

1. บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาหรือการจัดการศึกษาต้องพิจารณา โจทย์ใหญ่ คือ การที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมขนาดใหญ่ ทั้งในระดับภูมิภาคและสังคมโลก การศึกษาของไทยมีส่วน สำคัญในการพัฒนาและเตรียมความพร้อมอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้บุคลากรมีคุณภาพ การสร้างทักษะความรู้ที่ตรงกับความต้องการของตลาด แรงงานที่ประเทศกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยสาเหตุหลักเกิดจาก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรและความไม่ สอดคล้องกันระหว่างความต้องการกำลังคนของประเทศ [1]การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาทั้งด้านการบริหารและ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริง รวมทั้งการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน [2] ซึ่งพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 4 การอาชีวศึกษา เป็นกระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนใน ด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษา แห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับ

ฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี และมาตรา 8 กำหนดให้การศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษา วิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วย งานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติ ในสถานประกอบการ [3] มาตรการที่สำคัญของยุทธศาสตร์ ในการปรับระบบการบริหาร และการจัดการในการปฏิรูป การศึกษาและการฝึกอบรม คือการพัฒนาความร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งด้านทฤษฎี และเชี่ยวชาญในภาค ปฏิบัติงาน [4] การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะ สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องได้รับความร่วมมือจาก บุคลากร ทั้งของวิทยาลัยและสถานประกอบการ จาก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระบบทวิภาคี ยังขาด ทักษะพื้นฐานในการทำงาน ขาดคุณธรรม จริยธรรม และ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ [5]

จากปัญหาและความสำคัญในการจัดการสอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีที่กล่าวมา ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหา ที่พบอันเนื่องมาจาก ด้านความพร้อมของสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนและ ประเมินผล ความพร้อมทางด้านบุคลากรครู และอุปกรณ์ ที่เหมาะสม การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับสถาน ประกอบการส่งผลให้สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาการ

จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องนำเอาหลักการมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่เป็นการวิจัยเน้นให้ผู้ร่วมการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการทุกขั้นตอน ในการร่วมวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล ที่เป็นวงจรในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุดของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม บรรลุผลความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.1.1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1) การสังเคราะห์เอกสาร ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการจำแนกกลุ่มเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดหลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2) ศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สภาพการดำเนินการปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,005 คน จากจำนวนสถานศึกษา 201 แห่ง ๆ ละ 5 คน ใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้กระบวนการ SWOT analysis กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน แบ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 2 กลุ่ม ๆ คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการบริหาร จำนวน 12 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

3.1.2 พัฒนารูปแบบการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

การศึกษาความเหมาะสมความสอดคล้องกับรูปแบบตัวบ่งชี้ และระบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.1.3 ทดลองใช้ และประเมินประสิทธิผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

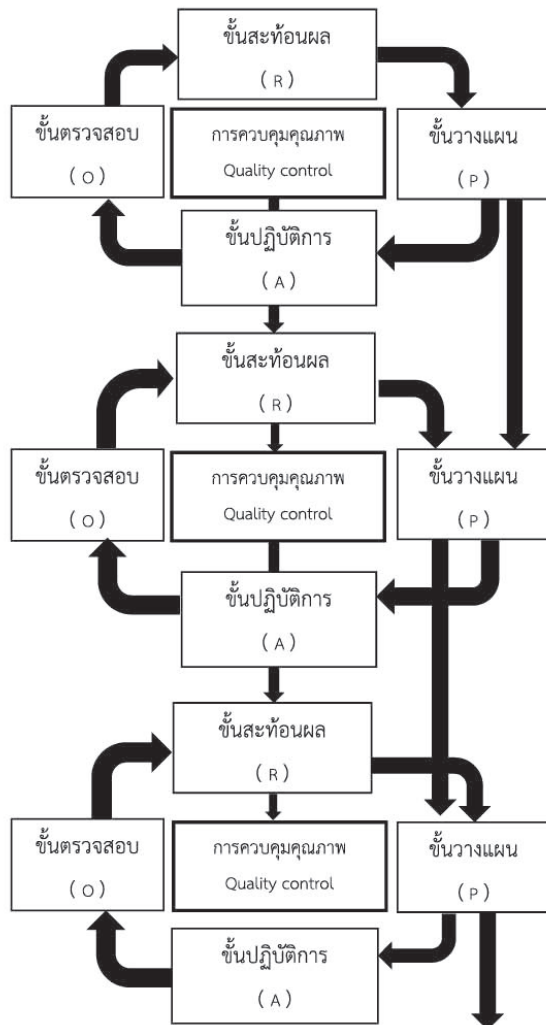
1) การประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จากคณะกรรมการประเมินจากภายนอก จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้แทนชุมชน และหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

ขั้นตอนที่ 2 การรายงานผลรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมที่ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม [6]

บทความวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ภาพที่ 1 ระบบประกันคุณภาพรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยประยุกต์ใช้วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแนวคิดของเคมมิสและแมคแทกการ์ด

3.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ครูฝึกในสถานประกอบการ และนักเรียน นักศึกษาระบบทวิภาคีจากสถานศึกษาที่เปิดสอนในระบบทวิภาคีประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน

1,005 คน และ กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 24 คน แบ่งออกเป็นผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 2 กลุ่ม ๆ คือ กลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการบริหาร จำนวน 12 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนการพัฒนาแบบและทดลองใช้ระบบประกอบ ด้วยคณะกรรมการในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำนวน 17 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

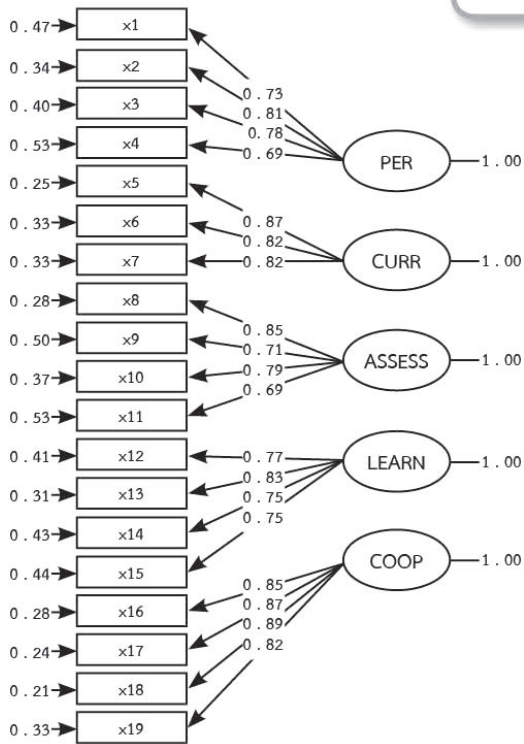
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามการศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คู่มือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้กระบวนการ SWOT Analysis เครื่องมือการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม [7] เครื่องมือประเมินประสิทธิผลมาตรฐาน โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินของสศฟเฟิลบิมและคณะ [8]

3.4 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และไปเก็บข้อมูล (Try-out) กับกลุ่มทดลอง จำนวน 30 แห่ง และนำผลมาทำการร่างและพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน และนำไปทดลองใช้รูปแบบกับสถานศึกษา

4. ผลการวิจัย

4.1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Chi Square 80.41, df=71, P-value = 0.20, RMSEA = 0.012

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับแรก ของตัว
ชี้วัดในแต่ละตอนจำแนกตามองค์ประกอบย่อย

ตารางที่ 1 ค่าสถิติจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
อันดับแรก ของตัวชี้วัดในแต่ละตอนจำแนก
ตามองค์ประกอบย่อย (N = 912)

องค์ประกอบ	b	S.E.	t	R ²
PER	.69-.81	0.40-0.47	13.86-18.52**	.47 - .59
CURR	.82-.87	.026-.028	14.31-17.33**	.59 - .67
ASSESS	.69-.85	.027-.048	16.37-21.08**	.57 - .67
LEARN	.75-.83	.024-.038	16.67-20.18**	.54 - .61
COOP	.82-.89	.031-.047	15.48-16.53**	.58 - .74

Chi-Square = 80.41, df = 71, P - Value = .020
GFI = .99, AGFI = .97, RMSEA = .012, SRMR=.005

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 และภาพที่ 2 พบว่า

ความเที่ยงตรงตามโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์เชิงยืนยัน
ประกอบอันดับแรก ตามโมเดลมีลักษณะเป็นโครงสร้างความ
สัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดในแต่ละตอนขององค์ประกอบย่อย
มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จาก ค่าสถิติ
ไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 80.41 ค่าความน่าจะเป็น
(p) เท่ากับ 0.20 ที่ชั้นความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ 71 นั่นคือ
ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดล
การวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้
ยังได้พิจารณาได้จากค่าอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค - สแควร์
(χ^2) กับชั้นความเป็นอิสระ (χ^2/df) เท่ากับ 1.13 เมื่อพิจารณา
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 และ
ค่าดัชนีวัดระดับความเหมาะสมพอดีที่ปรับแก้แล้ว (AGFI)
มีค่าเท่ากับ 0.97 ส่วนค่า RMSEA เท่ากับ 0.012 และค่า
SRMR เท่ากับ 0.005 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
มีหลักฐานแสดงความเที่ยงตรงของตัวชี้วัดในแต่ละตอน ดังนี้
ด้านบุคลากร มีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.69 - 0.81
ด้านหลักสูตร มีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.82-0.87 ด้านการ
วัดผลและประเมินผล มีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.69 - 0.85
ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง
0.75 - 0.83 ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ มีความ
เที่ยงตรง อยู่ระหว่าง 0.82 - 0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.01 ทุกค่า

การพิจารณาค่าความเชื่อมั่น (R²) เป็นค่าที่บอกสัดส่วน
ความแปรผันระหว่างตัวชี้วัดในแต่ละตอน กับองค์ประกอบ
ย่อยมีค่าความเชื่อมั่นของตัวชี้วัดในแต่ละตอนดังนี้ ด้าน
บุคลากร มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.47 - 0.52 ด้าน
หลักสูตร มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.67 - 0.75 ด้าน
การวัดผลและประเมินผล มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง
0.47 - 0.72 ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่น
อยู่ระหว่าง 0.36 - 0.72 ด้านความรับผิดชอบมีค่าความ
เชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.56 - 0.69 ด้านความร่วมมือกับสถาน
ประกอบการ มีค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.66 - 0.79

บทควาณวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

จากผลการวิเคราะห์การแสดงผลหลักฐานความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นของตัวชี้วัดในแต่ละตอนในแต่องค์ประกอบย่อยรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมทั้ง 5 องค์ประกอบ จากการทดสอบความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

รายการ	Q3	Q2 (Mdn)	Q1	IQR	ความเหมาะสม	ความสอดคล้อง
การสำรวจความพร้อม	4.64	4.27	3.80	0.84	มากที่สุด	สอดคล้อง
การลงนามความร่วมมือ (MOU)	4.63	4.27	3.83	0.80	มากที่สุด	สอดคล้อง
ด้านบุคลากร	4.42	3.90	3.50	0.92	มาก	สอดคล้อง
ด้านหลักสูตร	4.72	4.36	4.00	0.72	มากที่สุด	สอดคล้อง
รายการ	Q3	Q2 (Mdn)	Q1	IQR	ความเหมาะสม	ความสอดคล้อง
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.55	4.11	3.65	0.90	มาก	สอดคล้อง
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.70	4.20	3.71	0.99	มาก	สอดคล้อง
ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ	4.64	4.32	4.00	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
การนิเทศ	4.52	4.00	3.55	0.97	มาก	สอดคล้อง
การประเมินผล	4.63	4.27	3.83	0.80	มากที่สุด	สอดคล้อง
การนำข้อมูลไปปรับใช้	4.55	4.11	3.65	0.90	มาก	สอดคล้อง

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบแต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องทุกขั้นตอน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การสำรวจความพร้อมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การลงนามความร่วมมือ (MOU) ด้านหลักสูตร ด้านความร่วมมือ

กับสถานประกอบการ และการประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รองลงมา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการนำข้อมูลย้อนกลับไปปรับใช้ ตามลำดับ

4.3 ทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิทยาลัยการอาชีพโพธิ์ทอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยคณะกรรมการที่ร่วมการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 3 สรุปผลการประเมินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน

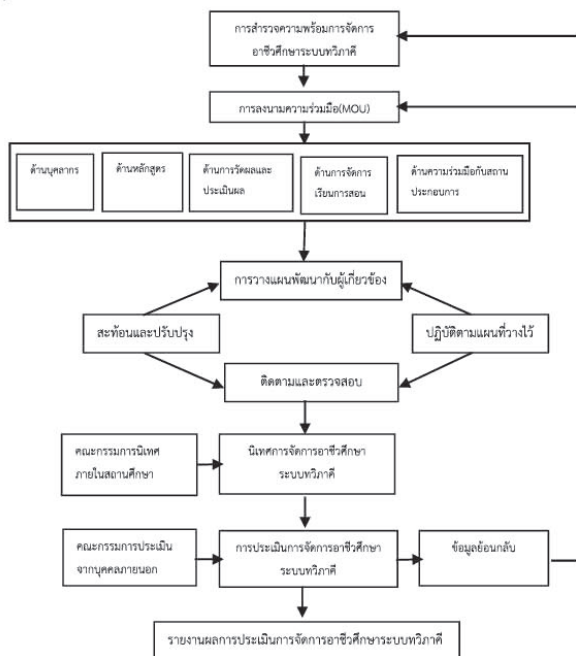
หัวข้อการประเมิน	ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
ด้านบุคลากร	5.00	ดีมาก
ด้านหลักสูตร	5.00	ดีมาก
ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.50	ดีมาก
ด้านการจัดการเรียนการสอน	5.00	ดีมาก
ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ	5.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	4.90	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีผลการประเมินคุณภาพของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทุกด้าน อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับคุณภาพดีมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ และด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ

ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีการประเมินในแต่ละหัวข้อ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และการดำเนินการประเมินอภิปรายตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม และคณะ[8] ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมิน 4 มาตรฐาน คือ ด้านการใช้ประโยชน์ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องทุกขั้นตอนอยู่ในระดับ มากที่สุด

การพัฒนาแบบแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นพื้นฐานและใช้วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน ประกอบด้วยคณะกรรมการการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ผู้จัดการฝ่ายบุคคล หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หัวหน้าแผนกวิชา หัวหน้างานหลักสูตร หัวหน้างานความร่วมมือ หัวหน้างานวัดผลและประเมินผล ครูฝึกในสถานประกอบการ และครูผู้สอนประจำรายวิชา ในการนำไปสู่การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 ผลศึกษาสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากสถานศึกษาทั่วประเทศที่มีการจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบ เป็นแนวทางในการร่างพัฒนาแบบแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบด้วย ด้านบุคลากร สถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมในการฝึกทักษะการปฏิบัติงานวิชาชีพในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียน นักศึกษา ก่อนฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ด้านหลักสูตร ต้องมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นสมรรถนะและสอดคล้องกับสถานประกอบการ ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูผู้สอนจะต้องมีการแจ้งให้นักเรียน นักศึกษาทราบเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลในแต่ละรายวิชา ด้านการจัดการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตรและมีการฝึกอาชีพไม่น้อยกว่าครึ่งหลักสูตร และด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ ต้องมีการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

5.2 การพัฒนาแบบแผนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาความ

บทความวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เหมาะสมของระบบและพัฒนาารูปแบบได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้จัดการฝ่ายบุคคล รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หัวหน้างานความร่วมมือ หัวหน้าแผนกวิชา ครูผู้สอน และ ครูฝึกในสถานประกอบการ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาออกมาเพื่อให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพที่มาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยการใช้กระบวนการที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การให้ความรู้และความเข้าใจในการใช้รูปแบบและตัวบ่งชี้ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีการวิเคราะห์ตามสภาพความเป็นจริง เปรียบเทียบกับสภาพที่ต้องการใช้วิธีการ SWOT analysis นำมาใช้ในการสนับสนุนที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการ และผลลัพธ์ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และดำเนินการตามระบบของการประกันคุณภาพประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบหรือทบทวนภายใน และการประเมินคุณภาพในแต่ละขั้นตอนของระบบ ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยวงจร 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติงาน (Action) การสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) และการสะท้อนกลับการปฏิบัติงาน (Reflection) และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีผลการประเมินคุณภาพจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และพัฒนาารูปแบบ

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพที่มาจากความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยการใช้กระบวนการที่สำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การให้ความรู้และความเข้าใจในการใช้รูปแบบ และทำการวิเคราะห์ตามสภาพความเป็นจริง เปรียบเทียบกับสภาพที่ต้องการใช้วิธีการ SWOT analysis เพื่อนำมาใช้ในการสนับสนุนที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้กระบวนการตามระบบของการประกันคุณภาพประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบหรือทบทวนภายใน และการประเมินคุณภาพในแต่ละขั้นตอนของระบบ ซึ่งสอดคล้องกับอนันต์ [9] กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้บุคลากรเกิดการยอมรับให้เกียรติซึ่งกันและกัน และเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพความสามารถในการทำงานร่วมกัน ที่เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน ที่จะนำไปสู่การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่เน้นในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ที่ต้องสร้างความรู้และความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่สามารถนำรูปแบบและกระบวนการนี้ปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปาริฉัตร จันโทริ. (2555). การศึกษาระบบทวิภาคีทางออกของปัญหาแรงงานไทย. วารสารบริหารธุรกิจ ปีที่ 35 ฉบับที่ 135 กรกฎาคม - กันยายน 2555. 29-30.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องของพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- [3]. พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 6 43 ก. หน้า 3.
- [4] ชนะ กลีการ. (2523). แนวทางในการจัดการเรียนการสอนช่างอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [5] จำปี อุเงิน. (2541). ปัญหาการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ ตามหลักสูตร ปวช. 2538.แพร่ : วิทยาลัยเทคนิคแพร่.
- [6]. Kemmis, S., & McTaggart, R. (2000). Participatory action research. In N. Denzin and Y. Lincoln (Eds.), The Handbook of Qualitative Research (2nd ed.). London: Sage.
- [7] พงศ์เทพ จิระโร. (2546). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสำหรับการศึกษาเฉพาะทางของกองทัพเรือ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. การวัดและประเมินผลการศึกษา. คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] Stufflebeam, D., & Shinkfield, A. (2007). Evaluation theory, models, and applications. San Francisco: Jossey-Bass.
- [9] อนันต์ งามสะอาด. (2549). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยหลักการมีส่วนร่วม: กรณีวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม. วิทยานิพนธ์ ค.ด. การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.